

RICHARDS, JOHN ('Iocyn Ddu '; 1795 - 1864)

Enw: John Richards
Ffugenw: Iocyn Ddu
Dyddiad geni: 1795
Dyddiad marw: 1864
Rhiant: James Richards
Rhyw: Gwryw
Maes gweithgaredd: Eisteddfod; Barddoniaeth
Awdur: Robert Thomas Jenkins

Ganwyd 1795 yn Llannerch-y-medd, yn fab i James Richards, siopwr, ac yn nai i John Richards, clerigwr - dywedir eu bod o deulu **Edward Richard** o Ystrad Meurig. Bwriodd ran o'i oes (hyd 1844) yn swyddog y doll yn Lerpwl, ond priododd yn dda, a bu'n byw yn Nhref-fawr (Bodedern) a Chaernarfon - dechreuodd godi plasty gerllaw Llannerch-y-medd, ond bu farw cyn ei orffen. Yr oedd yn ysgol Ystrad Meurig ar yr un pryd a '**Dewi o Ddyfed**' a '**Carn Ingli**,' a bu ar hyd ei oes yn ymddiddori yn yr un pethau - canodd rai awdlau. Ond yr amgylchiad a ddug iddo 'enwogrwydd,' amheus braidd, oedd y feirniadaeth ar yr awdl yn eisteddfod Aberffraw yn 1849. Rhwng '**Emrys**' a '**Nicander**' yr oedd y wir gystadleuaeth; barnai '**Eben Fardd**' mai '**Emrys**' oedd y gorau, ond daliai 'Iocyn Ddu' yn dynn dros '**Nicander**,' a mynnodd gan y trydydd beirniad, '**Chwaneg Môn**' (Joseph Jones), a oedd ar y dechrau am wobrwyo '**Bardd Du Môn**' (R. M. Williamson), ddyfarnu gydag ef dros '**Nicander**'; bu'r peth yn destun dadl frwd yn y Wasg, na larieiddiwyd dim arni gan y ffaith mai Eglwyswyr oedd y beirniad a'r bardd a orfu, a'r beirniad a'r bardd arall yn Ymneilltuwyr. Bu 'Iocyn Ddu' farw 17 Tachwedd 1864.

Awdur

Yr Athro Emeritus Robert Thomas Jenkins, (1881 - 1969)

Ffynonellau

Richard Parry ('Gwalchmai'), *Enwogion MÃ´n: henafol a diweddar, mewn cofnodau hanesol* (1877)

Y *Geninen*, 1900, 70, a 1912

Charles Ashton, *Hanes llenyddiaeth Gymreig o 1651 O.C. hyd 1850* (1893), 694-5

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: Q28361382

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

PDF Argraffu Cyfeirnod

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

frannu

Arddull APA

x

Jenkins, R. T., (1953). RICHARDS, JOHN ('Iocyn Ddu '; 1795 - 1864). Y *Bywgraffiadur Cymreig*. Adferwyd 20 Tac 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c1-RICH-JOH-1795>

Clippwr

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Ysgrifeddiadau
Llywodraeth Cymru
Copied by
Welsh Government